

ขั้นตอนดังกล่าว พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์ต่อการศึกษาข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ทุกลำดับขั้นตอนสามารถช่วยเพิ่มระดับความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพได้

จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E แตกต่างกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แต่กระบวนการคิดของผู้เรียนทั้งสองวิธีเป็นการเรียนรู้ที่ใช้การสืบเสาะหาความรู้โดยมีการพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลด้วยตนเอง ให้เหตุและผลในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่นเดียวกัน มีผลทำให้ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิม นิตีเขตต์ปรีชา. (2545). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ลาวัณย์ วิทญานุกุล และคณะ. (2543). **คู่มือการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย ส 028 ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สมบัติ การจนารักพงศ์ และคณะ. (2549). **เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E ที่เน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง: กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ 2545**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด.
- Lawson, A.E. (1994). *Science Teaching and Development of Thinking*. CA: Allyn and Bacon.

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออม¹

Causal Structural Model of Factors Controlling Saving Behavior

ปิยดา สมบัติวัฒนา* ดุษฎี โยเลลา** อารงค์ อุดมไพจิตรกุล*** และ สธัญ ภูคัง****

Piyada Sombatwattana, Dusadee Yoelao, Thumrong Udompajitkul, and Sathon Bhookong

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง โดยใช้แนวคิดระบบควบคุมการกระทำและสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมเป็นหลัก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคคลวัยทำงานที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลา ราชการ ของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ 5 แห่ง อายุระหว่าง 20 – 35 ปี ที่มีการตั้งเป้าหมายการออมในระหว่างปีพ.ศ. 2551 – 2552 จำนวน 406 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบวัด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิซเรล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีและความพึงพอใจต่อผลของการออมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมและสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ โดยมีการตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออมเป็นตัวแปรคั่นกลาง โดยตัวแปรปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการออมและสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ได้ร้อยละ 89 และร้อยละ 1 ตามลำดับ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม ระบบควบคุมการกระทำ สมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม การคิดเชิงบัญชี

Abstract

This research objective was to develop causal structural model for saving behavior of early-establishment-stage persons who have worked in the area of Bangkok metropolitan. The theories that proposed were action control system and behavioral life-cycle hypothesis. The persons who attended part-time program Master degree with 20 – 35 years old and set targeted savings in 2008 – 2009 were selectively

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ประจำปีพ.ศ. 2553 และโครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประจำปี 2551

* นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

** รองศาสตราจารย์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

*** รองศาสตราจารย์ โครงการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

**** อาจารย์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 120 หมู่ 3 ถาวรรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10215

to be sample. Questionnaires were used to collect data. Data were analyzed by LISREL. The result showed that saving behavior and savings to income ratio were affected by self-efficacy, mental accounting and satisfaction in saving experience with the mediators: goal-setting, goal commitment and intention to save. These variables explained 89 percent and 1 percent of the variation in saving behavior and savings to income ratio, consecutively.

Keyword: Saving Behavior, Action Control System, Behavioral Life-Cycle Hypothesis, Mental Accounting

บทนำ

จากการคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะก้าวเป็นสังคมผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2573 (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548) ก่อให้เกิดความตื่นตัวในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่รูปแบบสังคมผู้สูงอายุ การออมเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมดังกล่าว จากสถิติการออมของภาคครัวเรือนในประเทศไทย พบว่า ยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออมให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อเป็นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าว การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออมอาจเริ่มต้นจากการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติเพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนระดับบุคคลหรือเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนของบุคคลแต่ละคนแล้วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับชุมชน สังคมจนถึงระดับประเทศ แต่ท้ายที่สุดแล้วต้องทำให้บุคคลส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออมของตนไปสู่รูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กำลังจะเกิดขึ้นให้ได้

การศึกษาเกี่ยวกับการออมของประเทศไทยในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ใช้ฐานคิดจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากการออมถูกจัดเป็นพฤติกรรมที่เป็นผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่นำมาใช้เป็นหลัก ได้แก่ ทฤษฎีวิถีวัฏจักรชีวิตของการบริโภคและการออม (The Life-Cycle Theory of Consumption and Saving) ของฟรังโก โมดิกลีอาณี (Franco Modigliani) ริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) และ อัลเบิร์ต อันโด (Albert Ando) และทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (The Permanent-Income Theory of Consumption) ของมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) ทั้งสองทฤษฎีให้ความสำคัญกับอายุและรายได้ในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดปริมาณเงินออมของบุคคล (Sachs and Larrain. 1992: 90-103)

แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาค้นคว้าในต่างประเทศช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา เผยให้เห็นว่า แนวทางการศึกษาการออมด้วยปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ คือ รายได้ กับปัจจัยทางประชากรศาสตร์ คือ อายุ ตามทฤษฎีทั้งสองร่วมกับปัจจัยทางประชากรศาสตร์อื่น ๆ เช่น อัตราการพึงพิง เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส เป็นต้น ยังไม่เพียงพอสำหรับการทำความเข้าใจพฤติกรรมการออมในระดับบุคคล กล่าวคือ แม้บุคคลจะมีคุณลักษณะด้านเศรษฐศาสตร์หรือประชากรศาสตร์ตามทฤษฎีดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ได้จัดการกับเงินรายได้ของตนเองตามแนวทางที่ทฤษฎีทั้งสองได้กล่าวไว้ (O'Donoghue and Rabin. 1996; Banks; Blundell and Tanner. 1998; Hurd and Rohwedder. 2004; Levin. 1998) นักวิจัยสาขาต่าง ๆ จึงร่วมกันค้นหาปัจจัยอื่นจนพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า สิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างเงินออมในระดับบุคคลหรือระดับจุลภาค คือ ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ การควบคุมตน (Self-control) (Benhabib and Bisin. 2005; Starr. 2007) โดยมีเครื่องมืออันเกิดจากกระบวนการรู้คิดของบุคคล ได้แก่ การคิดเชิงบัญชี (Mental

Accounting) เป็นองค์ประกอบ (Shefrin and Thaler. 1988; Thaler. 1990; Xiao and Olsen. 1993; Winnett and Lewis. 1995; Graham and Isaac. 2002; Rabinovich and Webley. 2007; Wells. 2000; Van De Water, IV. 2004)

การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรออม ซึ่งใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นหลักในประเทศไทยนั้นยังคงมีอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยดังกล่าวพบว่า การควบคุมตนเองเป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมกรออม (อัจฉรา ผ่องอุตม. 2546) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมเป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายพฤติกรรมกรออม (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550)

จากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศข้างต้นต่างชี้ให้เห็นว่า การควบคุมตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมกรออม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ทฤษฎีควบคุม (Control Theory) มีลักษณะที่เหมาะสม สำหรับนำมาศึกษาพฤติกรรมกรออม ด้วยเหตุที่ว่า ในทางจิตวิทยา การควบคุมตนเองอธิบายได้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลบรรลุสู่เป้าหมาย (วินัย คำสุวรรณ. 2542: 26; อ้างอิงจาก Marken. 1988: 197) พฤติกรรมกรออมของบุคคลเป็นการกระทำหนึ่งที่บุคคลต้องมีการตั้งเป้าหมายจึงจะสามารถกระทำกรออมได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดระบบควบคุมการกระทำ (Action Control System) ของกิน (Geen. 1995: 55-57) ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่อาศัยฐานรากของทฤษฎีควบคุมที่มุ่งศึกษาการทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมกรออม

นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกรออมตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม เชฟรินและทาเลอร์ (Shefrin and Thaler. 1988) เสนอสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Behavioral Life-Cycle Hypothesis) ที่ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการจิตวิทยาที่เรียกว่า การคิดเชิงบัญชี (Mental Accounting) มีส่วนสำคัญต่อการจัดการการเงินของบุคคล ดังการศึกษาของ ปิยดา สมบัติวัฒนา (2554) ที่ศึกษาการจัดการการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโทที่ออมเงินรายได้ของตนเอง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหลักสำหรับค่าเล่าเรียนในระดับปริญญาโท พบว่าการคิดเชิงบัญชีเป็นกระบวนการคิดที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการออมเงินดังกล่าว ผู้วิจัยจึงจัดให้การคิดเชิงบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของการคิดอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการตั้งเป้าหมายในโครงสร้างของระบบควบคุมการกระทำ

การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการบูรณาการความรู้ทางจิตวิทยา เศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยาเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมกรออม 2 ระดับ คือ ระดับการกระทำกรออม และ ระดับผลการออมอันเกิดจากการกระทำ อันได้แก่ เงินออม ซึ่งในงานวิจัยนี้วัดผลการออมจากสัดส่วนเงินออมต่อรายได้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายพฤติกรรมกรออมของบุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง โดยใช้ระบบควบคุมการกระทำและสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมเป็นหลัก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ได้มาจากการบูรณาการแนวคิดระบบควบคุมการกระทำ แนวคิดสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดระบบควบคุมการกระทำ (Action Control System)

กิน (Geen, 1995: 56) ได้นำเสนอแบบจำลองแรงจูงใจที่พัฒนามาจากทฤษฎีควบคุมและเรียกว่า ระบบควบคุมการกระทำ ซึ่งมีบริบทเนื้อหาจากความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้บุคคลปรับพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย โดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลผู้นั้น

การตั้งเป้าหมายเกิดจากแรงจูงใจภายในที่บุคคลต้องการทำพฤติกรรมให้สอดคล้องกับบริบทใดบริบทหนึ่งหรือหลายบริบทพร้อมกัน บริบทเหล่านี้ได้แก่ ความต้องการของสังคม สิ่งแวดล้อมและความต้องการของตนเอง เมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกเป้าหมายได้แล้ว ก็จะสร้างความผูกพันกับเป้าหมายนั้น และแปลงความผูกพันกับเป้าหมายเป็นความตั้งใจ ด้วยการกำหนดเจตนาถึงแผนการกระทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีการเตรียมการที่เริ่มต้นจากการประเมินทางเลือกหลายทางที่เคยประสบความสำเร็จ และพิจารณาถึงโอกาสการบรรลุตามผลที่มุ่งหวัง หากนำวิธีเหล่านั้นมาใช้กับการตั้งเป้าหมายและเมื่อตัดสินใจเลือกยุทธวิธีปฏิบัติ บุคคลจะทำตามแนวทางที่วางแผนไว้ พร้อมประเมินยุทธวิธีที่ตนเองกำลังทำอยู่นั้นเป็นระยะ ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง หากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่แตกต่างกับสิ่งที่คาดหวัง บุคคลก็จะดำรงการทำพฤติกรรมเช่นเดิม แต่ถ้าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังไม่สอดคล้องกัน บุคคลจะปรับเปลี่ยนยุทธวิธีและเปลี่ยนการกระทำใหม่ หรือเพิ่มความพยายามในการทำแบบเดิม หากยังมั่นใจว่า ยุทธวิธีนั้นเหมาะสมแล้ว หรือบุคคลอาจเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ ทำให้ต้องเปลี่ยนความตั้งใจ และเริ่มต้นกระบวนการทั้งหมดใหม่อีกครั้งหนึ่ง (Geen, 1995: 56-57)

2. แนวคิดสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Behavioral Life-Cycle Hypothesis)

เป็นสมมติฐานที่เสนอโดย เชฟรินและทาลอร์ (Shefrin and Thaler, 1988) เพื่ออธิบายพฤติกรรมการออมโดยคำนึงถึงปัจจัยทางจิตวิทยาที่สำคัญต่อการกระทำการออม คือ การควบคุมตน (Self-control) จากการศึกษาพบว่า ในกระบวนการคิดของบุคคลที่มองว่า การได้ตอบสนองความต้องการด้วยการบริโภคในปัจจุบันมีแรงจูงใจมากกว่าการได้ตอบสนองความต้องการด้วยการบริโภคในอนาคต ดังนั้น จึงทำให้บุคคลขาดการควบคุมตนเพื่อให้เกิดการออม ด้วยเหตุนี้หากบุคคลต้องการทำการออม บุคคลจึงต้องเกิดความมุ่งมั่น (Willpower) ที่จะต้านทานความปรารถนาอันเกิดจากแรงจูงใจที่จะสนองตอบความต้องการบริโภคในปัจจุบัน ความมุ่งมั่นนี้จัดว่าเป็นต้นทุนทางจิต (Psychic Cost) ซึ่งเป็นต้นทุนที่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับหลักการความมีเหตุผล (Rationality) ของบุคคล จึงไม่มีทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเห็นว่าการออมในทางเศรษฐศาสตร์ สมมติฐานนี้เสนอว่า เพื่อจัดการกับปัญหาความขัดแย้งภายในตน (Internal Conflict) ระหว่างการใช้ความมีเหตุผล (Rational Aspect) กับ การใช้อารมณ์ (Emotional Aspect) บุคคลจะใช้เวลาคิดเชิงบัญชีพร้อมกับการสร้างกฎ ซึ่งเป็นการสร้างพันธะให้บุคคลจัดกระทำกับรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นกรอบกำหนดการใช้เงินของตนเอง ก่อนที่จะนำมาใช้จ่ายได้โดยปราศจากต้นทุนทางจิต นอกจากนี้ บุคคลยังใช้กระบวนการทางจิตที่เรียกว่า บัญชีคิดในใจ (Mental Account) ด้วยการแบ่งประเภททรัพย์สินสมบัติ ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ในปัจจุบัน (Current Spendable Income) สินทรัพย์ปัจจุบัน (Current assets) และรายได้ในอนาคต (Future Income) ทรัพย์สินสมบัติแต่ละประเภทมีค่าความโน้มเอียงในการบริโภค (Marginal Propensity to Consume) ไม่เท่ากัน กล่าวคือ รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ในปัจจุบันจะมีค่าความโน้มเอียงในการบริโภคมากที่สุด รายได้ในอนาคตมีค่าความโน้มเอียงในการบริโภคน้อยที่สุด ในขณะที่ สินทรัพย์ปัจจุบันมีค่าความโน้มเอียงในการบริโภคมากกว่ารายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ในปัจจุบันแต่น้อยกว่ารายได้ในอนาคต

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาในอดีต (ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2550; Shefrin and Thaler, 1988. Benhabib and Bisin, 2005; Starr, 2007) พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม หรือการควบคุมตน เป็นปัจจัยสำคัญในการทำพฤติกรรมการออม ผู้วิจัยจึงประยุกต์แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen, 1995: 55-57) ร่วมกับการคิดเชิงบัญชี ซึ่งเป็นตัวแปรจากข้อเสนอของสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมของเซฟรินและทาเลอร์ (Shefrin and Thaler, 1988) ซึ่งผลการศึกษาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า เป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการการเงินเพื่อให้มีเงินออมของบุคคล (Van De Water, IV, 2004; ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2554)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จึงได้กำหนดเป็นแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำตามสมมติฐานเพื่อทดสอบ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจตั้งเป้าหมายคือ ความพึงพอใจต่อผลของการออม และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม โดยมีการคิดเชิงบัญชีเป็นปัจจัยการคิดที่ส่งผลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออมด้วย การรับรู้ความสามารถของตนในการออมและรายได้ยังส่งผลทางอ้อมผ่านการคิดเชิงบัญชีไปยังการตั้งเป้าหมายการออม การตั้งเป้าหมายการออมส่งผลทางตรงต่อความผูกพันกับเป้าหมาย ความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชีและความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะออม ความตั้งใจที่จะออมส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการออม และพฤติกรรมการออมส่งผลทางตรงต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ ส่งผลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออมและความตั้งใจที่จะออม

สมมติฐานการวิจัย

แบบจำลองสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีสมมติฐานย่อยตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออม
2. พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม
3. ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชีและความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
4. ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม
5. การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีและความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
6. การคิดเชิงบัญชีได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมและรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้นที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

และสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช จำนวน 1,398 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการเจาะจงตามคุณสมบัติดังนี้ 1) อายุ 20-35 ปี ซึ่งเป็นช่วยวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้น 2) เริ่มทำงานก่อนพ.ศ. 2552 และมีการตั้งเป้าหมายเก็บออมเงินในช่วงปี พ.ศ. 2551 และ/หรือ พ.ศ. 2552 เพื่อให้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการออมที่มีเป้าหมายการออมและเป็นการเก็บออมเงินรายได้จากการทำงานของตนเองเป็นสำคัญ 3) ทำงานในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3 จังหวัด ได้แก่ นครบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมาจำนวน 406 คน ซึ่งเป็นสัดส่วนกับจำนวนตัวแปรในอัตรา 18 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต เป็นไปตามที่แฮร์และคณะ(Hair; et al. 1998: 164-166) กล่าวว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างควรเป็นสัดส่วนกับจำนวนตัวแปรไม่น้อยกว่า 15 – 20 ตัวอย่างต่อหนึ่งตัวแปร การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2553

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม รวม 9 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมและ ตัวแปรทางเศรษฐกิจ ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อผลของการออม ชุดที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการออมในด้านการเก็บออมเงิน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.720 และด้านการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเก็บออมเงิน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.583 ชุดที่ 4 แบบสอบถามการคิดเชิงบัญชีด้านการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.399 และด้านการจัดหมวดหมู่รายได้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.413 ชุดที่ 5 แบบสอบถามการตั้งเป้าหมายการออม ด้านความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.816 และด้านความยากของเป้าหมายมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.577 ชุดที่ 6 แบบสอบถามความผูกพันกับเป้าหมาย ด้านความพยายาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.849 และด้านความรู้สึก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.882 ชุดที่ 7 แบบสอบถามความตั้งใจที่จะออม ด้านการมีเจตนา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.792 และด้านความพยายาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.776 ชุดที่ 8 แบบสอบถามพฤติกรรมการออม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.760 ชุดที่ 9 แบบสอบถามความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.634

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

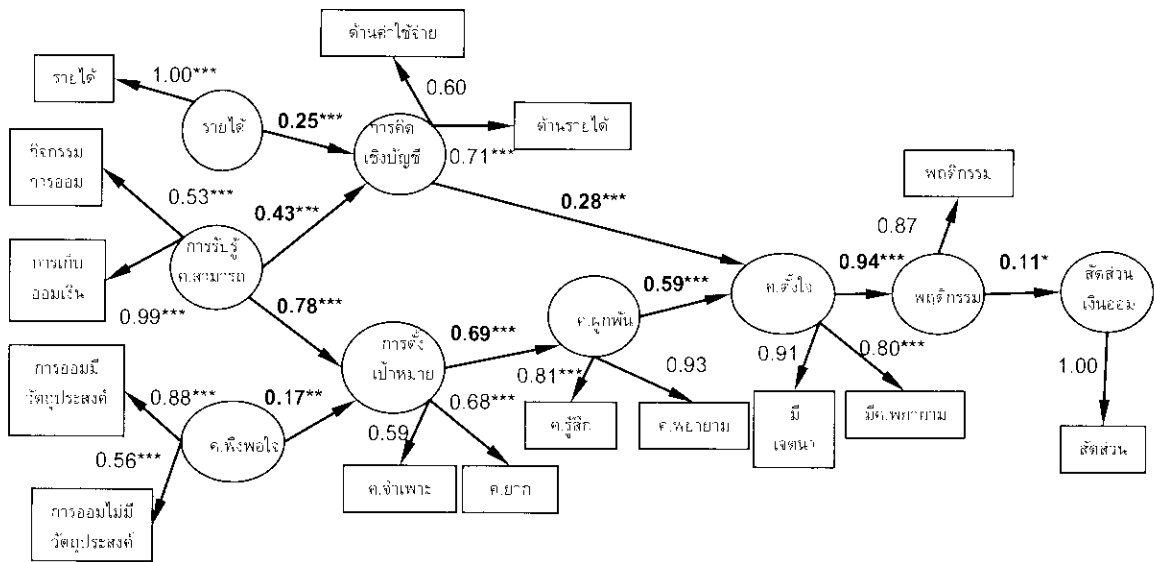
ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโครงสร้างเชิงเส้นและตรวจสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรม ลิสเรล

ผลการวิจัย

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงเป็นดังภาพประกอบ 1

จากภาพประกอบ 1 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 391.50, $df = 184$, $p\text{-value} = 0.00$, $GFI = 0.91$, $RMSEA = 0.055$, $CFI = 0.96$, $NNFI = 0.94$ เมื่อพิจารณาค่าสถิติตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องโดยรวม แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิง

สาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากสถิติที่ยอมรับได้ ได้แก่ ค่า χ^2/df น้อยกว่า 3, GFI มากกว่า .90, RMSEA น้อยกว่า 0.08, ค่า CFI มากกว่า 0.90, ค่า NNFI มากกว่า 0.90 (Hair; et al. 2010: 667-669)

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคล
ช่วงวัยวางรากฐานทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

จากแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการปรับเส้นอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญออกและมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยนำเสนอค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผลดังตาราง 1

จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลแต่ละตัวแปรตามสมมติฐานย่อย 6 ประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความตั้งใจที่จะออม ความผูกพันกับเป้าหมายและการรับรู้ความสามารถของตนในการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11, .06 และ .05 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านรายได้ ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชี และการตั้งเป้าหมายการออม พบว่า มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้เพียงร้อยละ 1

2. พฤติกรรมการยอมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .94 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2 และได้รับอิทธิพลทางอ้อม จากความผูกพันกับเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเองในการยอม การตั้งเป้าหมายการยอม การคิดเชิงบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .55, .42, .38 และ .27 ตามลำดับและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากรายได้และความพึงพอใจต่อผลของการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .07 เท่ากัน ปัจจัยทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการยอมได้ร้อยละ 89

3. ความตั้งใจที่จะยอมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมายและการคิดเชิงบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .59 และ .28 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 3 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการยอม การตั้งเป้าหมายการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .44 และ .41 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากรายได้และความพึงพอใจต่อผลของการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .07 เท่ากัน ปัจจัยทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะยอมได้ร้อยละ 52

4. ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .69 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยย่อยข้อที่ 4 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .54 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความพึงพอใจต่อผลของการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .12 ปัจจัยทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันกับเป้าหมายได้ร้อยละ 48

5. การตั้งเป้าหมายการยอมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .78 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากความพึงพอใจต่อผลของการยอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .17 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยย่อยข้อที่ 5 บางส่วน ปัจจัยทั้งสองร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการตั้งเป้าหมายการยอมได้ร้อยละ 70

6. การคิดเชิงบัญชีได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนเองในการยอมและรายได้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .43 และ .25 ตามลำดับ ปัจจัยทั้งสองร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการคิดเชิงบัญชีได้ร้อยละ 29

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผล																					
	สัดส่วนเงินออมต่อ รายได้			พฤติกรรมการออม			ความตั้งใจที่จะออม			ความผูกพันกับเป้าหมาย			การตั้งเป้าหมาย การออม			การคิดเชิงปฏิบัติ						
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE				
ความตั้งใจ ที่จะออม	.11 (2.00) *	.11 (2.00) *	.11 (2.00) *	.94 (16.38) ***	.94 (16.38) ***	.94 (16.38) ***																
พฤติกรรม การออม	.1 (2.01) *	.11 (2.01) *	.11 (2.01) *																			
R^2	0.01			0.89			0.52			0.48			0.70			0.29						

หมายเหตุ: ค่าที่อยู่ในวงเล็บเป็นค่าคะแนนมาตรฐาน ค่าที่อยู่ในวงเล็บเป็นค่าคะแนน t

*** 0.001 ** 0.01 *

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตัวแปรตามแนวคิดระบบควบคุมการกระทำและสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมประกอบด้วย ความตั้งใจที่จะออม ความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนในการออม รายได้ ความพึงพอใจต่อผลของการออม และการคิดเชิงบัญชีมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออมวัดจากการกระทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับพฤติกรรมการออมวัดจากผลของการกระทำ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออมวัดจากการกระทำและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรตามแนวคิดระบบควบคุมการกระทำเพียงบางตัว ได้แก่ ความตั้งใจที่จะออม ความผูกพันกับเป้าหมายและการตั้งเป้าหมายการออมเท่านั้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานย่อยได้ดังนี้

1. จากผลการทดสอบสมมติฐานย่อยข้อที่ 1 ที่พบว่า สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออมนั้น เป็นไปตามรูปแบบระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen, 1995: 55-57) กล่าวคือ เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมตามแผนที่วางไว้ ย่อมมีผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในกรณีพฤติกรรมการออม ผลลัพธ์ที่วัดอย่างเป็นรูปธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลทำพฤติกรรมการออมมากขึ้น สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลนั้นก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

2. จากผลการทดสอบสมมติฐานย่อยข้อที่ 2 ที่พบว่า พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออมนั้น เป็นไปตามที่กิน (Geen, 1995: 55-57) กล่าวว่า เพื่อบรรลุเป้าหมาย บุคคลจะจัดเตรียมวางแผนการกระทำ โดยกำหนดสิ่งที่ตนเองเจตนาจะทำและสิ่งที่ตนเองพยายามกระทำ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะทำกิจกรรม (Ajzen, 2006) จึงจะส่งผลให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้เกิดพฤติกรรมนั้นได้จริง

3. จากผลการทดสอบสมมติฐานย่อยข้อที่ 3 ที่พบว่า ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมายนั้น สอดคล้องกับที่กิน (Geen, 1995: 42) ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพันกับเป้าหมายทำให้เกิดแรงผลักดันทางจิตที่ส่งผลต่อกระบวนการใช้ความคิดและความทรงจำที่จะทำตามเป้าหมาย ดังนั้น เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับเป้าหมายมาก จึงเพิ่มความตั้งใจที่จะออมด้วยการกำหนดเจตนาในการทำการออมให้มากขึ้นและเพิ่มความพยายามที่จะทำตามเจตนาที่ตนเองกำหนดไว้ นั่นด้วย ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการคิดเชิงบัญชี สอดคล้องกับผลการวิจัยของเวลส์ (Wells, 2000: 91) ที่พบว่า เส้นทางการอิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีที่มีต่อความตั้งใจที่จะออมมีค่ามากกว่าเส้นทางการอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและเส้นทางการอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการคิดเชิงบัญชีซึ่งเป็นการคิดไตร่ตรองเพื่อสร้างวิธีการในการจัดการเงินรายได้และค่าใช้จ่ายของบุคคลช่วยส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มความตั้งใจที่จะออมมากขึ้นได้

4. จากผลการทดสอบสมมติฐานย่อยข้อที่ 4 ที่พบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม ซึ่งการตั้งเป้าหมายการออมเป็นการกำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง การที่ความผูกพันกับเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลจากการตั้งเป้าหมายเป็นไปตามที่ลอค (Locke, 1996: 119) กล่าวว่า เมื่อบุคคลตั้งเป้าหมายการกระทำของตนเองย่อมมีความผูกพันกับเป้าหมายมากกว่าเป้าหมายที่ถูกกำหนดโดยผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ฮินส์ คาล์นแบค และโลเรนท์ซ (Hinsz; Kalnbach; & Lorentz. 1997: 287, 381) ที่พบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลือกที่จะตั้งเป้าหมายของตนเอง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการตั้งเป้าหมายจากบุคคลอื่น

5. จากผลการทดสอบสมมติฐานย่อยข้อที่ 5 ที่พบว่า การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมนั้น เป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 116, 118) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายของบุคคลในฐานะที่เป็นแรงกระตุ้นภายในตนของบุคคล หากบุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูง ก็จะตั้งเป้าหมายการกระทำสูงตามไปด้วย ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความพึงพอใจต่อผลของการออมเป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 121-122) กล่าวว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนและไม่คุ้นเคยมาก่อน บุคคลจะใช้ผลการปฏิบัติในอดีตมาเป็นตัวกำหนดการตั้งเป้าหมายที่สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง

6. จากผลการทดสอบสมมติฐานย่อยข้อที่ 6 พบผลว่า การคิดเชิงบัญชีได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้นั้น เป็นไปตามที่ทาเลอร์ (Thaler. 1999: 193) กล่าวไว้ว่า ระดับรายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงบัญชี แต่ทาเลอร์ได้กล่าวไว้ว่า ครัวเรือน (Household) ที่มีรายได้ใกล้เคียงกับเส้นยากจน (Poverty line) จะใช้การจัดงบประมาณซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการคิดเชิงบัญชีอย่างเข้มงวดมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง หมายความว่า ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยมีการใช้การคิดเชิงบัญชีมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้มาก แต่การที่ผลการวิจัยนี้พบว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างมีรายได้มากก็จะใช้การคิดเชิงบัญชีมากขึ้น ซึ่งทิศทางการสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการคิดเชิงบัญชีไม่เป็นไปตามที่ทาเลอร์กล่าวไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่าเส้นยากจนของประเทศไทยมาก จึงเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะแตกต่างจากลักษณะบุคคลตามคำกล่าวของ ทาเลอร์ ประกอบกับ การวัดการคิดเชิงบัญชีในการวิจัยนี้ วัดจากทั้งด้านค่าใช้จ่ายและด้านรายได้ ไม่ได้วัดด้านค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดงบประมาณเพียงอย่างเดียว จึงส่งผลให้รายได้กับการคิดเชิงบัญชีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า การคิดเชิงบัญชีได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมเป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 121-122) และวิลาลัสกลี ซิวาลลี (2543: 31) กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีอิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมโดยผ่านกระบวนการรู้คิด (cognitive process) ในด้านแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรส่งเสริมพฤติกรรมการออมแบบมีเป้าหมายของบุคคลช่วงวัยวางรากฐานการทำงานตอนต้น เมื่อเริ่มมีรายได้เป็นของตนเอง ด้วยการจัดกิจกรรมกระตุ้นการออมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เขาได้รับประสบการณ์ที่ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถทำการออมได้ การฝึกให้บุคคลมีการวางแผนการออมอย่างมีเป้าหมายด้วยการกำหนดเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายจำนวนเงินออมที่ต้องการ การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเก็บออมเงินโดยใช้แนวทางของการคิดเชิงบัญชี เช่น การจัดสรรรายได้เพื่อการออมก่อนนำรายได้ไปใช้จ่าย การจัดสรรงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประเภทต่างๆ เป็นต้น เป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาการออมของบุคคลได้

1.2 เพื่อเป็นการวางรากฐานพฤติกรรมและการยอมรับของบุคคลก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงวัยวางรากฐานการทำงาน ควรมีการสร้างกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้ความสามารถของตนในการยอมรับ การคิดเชิงบัญชีและสร้างความพึงพอใจที่มีต่อการยอมรับเมื่อบุคคลยังอยู่ในวัยเยาว์ เนื่องด้วยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มักเกิดจากการที่บุคคลมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการยอมรับในอดีต การกระตุ้นปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถทำได้โดยผู้อภิบาลเยาวชนทั้งผู้ปกครองและครูอาจารย์ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนมีการเก็บออมอย่างมีเป้าหมายตามความเหมาะสมกับอายุและสถานภาพทางเศรษฐกิจของเยาวชนและครอบครัว เมื่อเยาวชนได้รับประสบการณ์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์การออม การแบ่งเงิน "ค่าขนม" ออกไปเก็บออม และกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต เป็นต้น เยาวชนจะบันทึกบัญชีและจดจำกระบวนการเก็บออมที่เขาได้รับการฝึกฝนไว้ ส่งผลให้เขามีความพร้อมที่จะนำบันทึกความทรงจำนั้นกลับมาใช้ใหม่เมื่อเขามีรายได้เป็นของตนเองนับแต่เริ่มแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเหตุการณ์ที่บันทึกในความทรงจำนั้น เป็นความสำเร็จที่สร้างความสุขและนำไปสู่ความพึงพอใจให้กับเขา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียว โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามย้อนระลึกถึงสิ่งที่ตนเองจดจำได้เกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายการออมของตนเองและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตั้งเป้าหมายนั้นในอดีต ดังนั้น อาจมีความคลาดเคลื่อนระหว่างความจริงกับสิ่งที่บุคคลจำได้บ้าง ด้วยเหตุนี้ การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการศึกษาแบบเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยติดตามกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความคลาดเคลื่อนดังกล่าวและจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยได้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน (2548). **กรอบยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ**. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: หจก. บางกอกบลิ๊อค.
- ปิยดา สมบัติวัฒนา (2550). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. งานวิจัย 1 วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยดา สมบัติวัฒนา (2554). **การคิดเชิงบัญชีเพื่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. งานวิจัย 2 วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จินัย คำสุวรรณ (2542). **การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการมุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. ปรินญาณินพนธ์ วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2543, เมษายน). การรับรู้ความสามารถของตน. **สารานุกรมศึกษาศาสตร์**. 19 (เมษายน):

- อัจฉรา ฝั่งอุดม. (2546). พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Ajzen, Icek. (2006). TpB Diagram. Retrieved July 8, 2009 from <http://www-unix.oit.umass.edu/~aizen/tpb.diag.html#null-link>
- Bandura, Albert. (2000). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. 4th ed. New York: W.H. Freeman & Co.
- Banks, James; Blundell, Richard and Tanner, Sarah. (1998). Is there a retirement-savings puzzle?. *American Economic Review*. 88(4): 769-788.
- Benhabib, Jess and Bisin, Alberto. (2005). Modeling Internal Commitment Mechanisms and Self-Control: A Neuroeconomics Approach to Consumption-Saving Decisions. *Games and Economic Behavior*. 52: 460 – 492.
- Geen, Russell G. (1995). *Human Motivation: A Social Psychological Approach*. California: Wadsworth, Inc.
- Graham, Fred and Isaac, Alan G. (2002). The Behavioral Life-Cycle Theory of Consumer Behavior: Survey Evidence. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 48: 391-401.
- Hair, Joseph F., Jr.; et al. (1998). *Multivariate Data Analysis*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- (2010). *Multivariate Data Analysis : A Global Perspective*. 7th ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hinsz, Verlin B.; Kalnbach, Lynn R.; and Lorentz, Nichole R. (1997, September). Using Judgmental Anchors to Establish Challenging Self-Set Goals without Jeopardizing Commitment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 71(3): 287-308.
- Hurd, Michael and Rohwedder, Susann. (2004). *The Retirement-Consumption Puzzle: Anticipated and Actual Declines in Spending at Retirement*. Working paper: wp 2004-069. Michigan Retirement Research Center. University of Michigan
- Levin, Laurence. (1998). Are Assets Fungible? Testing the Behavioral Theory of Life-Cycle Savings. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 36: 59-83.
- Locke, Edwin A. (1996). Motivation through Conscious Goal Setting. *Applied & Preventive Psychology*. 5: 117-124.
- O'Donoghue, Ted and Rabin, Matthew. (1996). *Procrastination in Preparing for Retirement*. Retrieved November 30, 2005, from <http://elsa.berkeley.edu/~rabin/retire.pdf>
- Rabinovich, Anna and Webley, Paul. (2007). Filling the Gap between Planning and Doing: Psychological Factors Involved in the Successful Implementation of Saving Intention. *Journal of Economic Psychology*. 28: 444-461.

- Sachs, Jeffrey D. and Larrain, Felipe B. (1992). *Macroeconomics in the Global Economy*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Shefrin, Hersh M. and Thaler, Richard H. (1988). The Behavioral Life-Cycle Hypothesis. *Economic Inquiry*. 26: 609-643.
- Starr, Martha A. (2007). Saving, Spending, and Self-Control: Cognition versus Consumer Culture. *Review of Radical Political Economics*. 39: 214-229.
- Thaler, Richard H. (1990). Anomalies: Saving, Fungibility, and Mental Accounts. *Journal of Economic Perspectives*. 4(1): 193-205.
- , (1999). Mental Accounting Matters. *Journal of Behavioral Decision Making*. 12: 183-206.
- Van De Water IV, Thomas J. (2004). *Mental Accounting Psychology and Life Cycle Economics: Who saves, Who doesn't and How to tell the difference*. Dissertation Ph.D. (Psychology). New Hampshire: University of New Hampshire.
- Wells, Cassandra. (2000). *An Integrative Model of Psychological and Economic Factors to Better Predict Consumer Saving Behavior: Theoretical Foundations and an Empirical Investigation*. Dissertation (Ph.D.). Georgia Institute of Technology.
- Winnett, Adrian and Lewis, Alan. (1995). Household Accounts, Mental Accounts, and Savings Behavior: Some Old Economics Rediscovered?. *Journal of Economics Psychology*. 16: 431-448.
- Xiao, Jing-Jian and Olsen, Geraldine I. (1993). Mental Accounting and Saving Behavior. *Home Economics Research Journal*. 22(1): 92-10.